

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs

АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЗА МЕСЕЦ ЈАНУАР

Билтен бр. 1

ЗНАЧАЈ СТАЈЊАКА И УРЕЂЕЊЕ ЂУБРИШТА – др Радосав Вујић

**ПРОИЗВОДЊА САДНИЦА МАЛИНЕ У МАТИЧНИМ ЗАСАДИМА –
матичњацима - дипл. инг. Драгољуб Драгојловић**

Ваљево, 25.01.2013. година

Тираж:
350 примерака

Значај стајњака и уређење ђубришта

Стајњак представља споредни производ у сточарској производњи. Да би постигао свој пуни ефекат неопходно је да се обрати пуна пажња на његову негу како би се у ратарској производњи употребио као згорели стајњак или органско ђубриво. Само у таквом облику, стајњак представља прави извор хранљивих материја које су доступне за правилно коришћење ратарских култура.

Згорели стајњак поседује следеће особине:

- Садржи све хранљиве материје у исхрани биљака
- Због ниске концентрације ових елемената комбинује се са минералним ђубривима
- Обогаћује земљиште органским материјама.
- Поправља физичку структуру и опште стање земљишта и чини га незаменљивим ђубривом за све видове биљне производње.

Због наведених особина земљиште које треба ђубрити сваке треће године лакше се обрађује, а усеви боље подносе сушу, због значајно бољег водно-ваздушног режима, то јест особина.

С обзиром на изнете особине стајњака и његов значај за рентабилност ратарске и воћарске производње, неопходно је да произвођачи који се баве сточарском производњом, посвете потребну пажњу уређењу ђубришта то јест лагеровању и паковању стајњака.

При том посебну пажњу треба обратити да ђубриште:

- буде постављено (лоцирано) на северној или источној страни стаје
- на супротној страни од зграде за становање најмање 10 метара а од бунара више од 20 метара и то на нижем нивоу.
- обезбедити да у ђубриште не продире вода из околне средине или са стреха суседних зграда.
- буде заклоњено од ветрова и у хладу, а што се може постићи садњом дрвећа, подизањем заштитног зида или настрешнице и тако у потпуности спречити утицај падавина, сунца и ветра.
- буде приступачно возилима ради одвожења и транспортовања до њиве и

-има капацитет који зависи од броја грла .Ако се предвиђа изношење стајњака два пута годишње предвидети око 3 м квадратна по грлу рачунајући да висина ђубришта износи 2-3 м.

У зависности од нивоа подземних вода ђубриште се може изграђивати као надземно или укопано.Обично се изграђује у виду правоугаоника.

За изградњу се може користити различити грађевински материјал.Најбољи је бетон,затим ломљен камен ,зидан у цементном малтеру ,бетонски блокови или опека зидана и пресвучена бетонским слојем.

Др Радосав Вујић,

Производња садница малине у матичним засадима – матичњацима

Малина се може размножавати на више начина : семеном (генеративно) и вегетативно – дељењем корена , ожиљеним врховима изданака , зрелим и зеленим резницама , културом ткива и изданцима. У пракси се малина углавном размножава изданцима јер свака биљка малине у засадима сваке године образује велики број изданака. Одвајањем и вађењем тих изданака добија се садни материјал за заснивање и подизање нових засада. Ова особина малине је искоришћена да се масовна производња садног материјала заснује у посебно за то намењеним површинама – матичњацима. Овим начином размножавања верно се преносе све особине сорте која се умножава а правилном применом заштите добијају се здравствено исправне саднице.

Матични засади , матичњаци се заснивају категоријом садног материјала елита до које се долази посебним научним методама у научним институцијама , од једне биљке клона , а садни материјал добијен и произведен од ове категорије у матичњацима носи назив оригинал.

За подизање расадника , матичњака малине веома је битно да се одабере право земљиште плодно, растресито , умерено влажно по могућству северних експозиција , а ако се планира матичњак подићи на већим надморским висинама у планинама онда експозиција може бити и јужна и западна. Бирати парцеле са благим нагибом без микродепресија са водом и да исте нису насељене ризомским коровима , пиревином , зубачом , попонцем, гавезом итд , да у окружењу нема засада малине, дивље и питоме купине са којих би могли да се пренесу патогени на садни материјал малине. Удаљеност матичњака да је најмање 400 до 500 метара од најближих засада.

Пожељно би било да се парцеле изаберу поред неког извора воде за случај сушних лета када се матичњак мора заливати због добијања већег процента садница прве класе.

Изабране парцеле земљишта треба добро припремити како би се постигао што већи принос и бољи квалитет добијеног садног материјала (здраве саднице са развијеним кореновим системом).

У изабраној парцели најпре се узме земљиште за хемијску анализу и на основу анализа ако је потребно изврши поправка земљишта додавањем кречњака за поправку рН и органских и минералних ђубрива за поправку плодности.

У току вегетације тј. у години када се жели подићи засад док је вегетација у току године парцелу обавезно треба очистити хемијским препаратима на бази глифосата од ризомских корова ако их у парцели има и у најмањем броју. Тако ћемо бити заштићени од ових веома проблематичних корова у производњи садница а и малине уопште.

Након овог третмана 20 до 30 дана може се приступити поправци земљишта ако треба да се поправља на основу урађених хемијских анализа и након тога се приступа основној обради орању на дубину 35 – 40 см. Допунском обрадом тањирањем , дрљањем , култивирањем и ако је потребно равњањем земљиште се припреми за садњу.

При заснивању матичњака најбоље је да на једној парцели буде само једна сорта јер ако су две не ретко се дешава да се сорте измешају од стране радника приликом манипулације са садницама и онда то није добро приликом заснивања производних засада малине.

На добро припремљеном земљишту приступа се садњи матичних биљака. Размак редова најбоље је да буде 1.5 метара ред од реда а у реду 40 до 50 см садница од саднице. Са овим растојањима потребно нам је 13 500 садница за заснивање 1 хектара матичњака. Са овим бројем биљака и овим размаком садње цела површина матичњака ће бити врло брзо попуњена и врло брзо ће доћи у пун принос , већ у трећој години.

Садња матичних биљака садница се мора обавити квалитетно како би се постигао што већи пријем засађених садница и постигла што бржа попуњеност целе површине.

На датој површини где се изводи садња отварају се бразде дубине 10 – 12 см у које се уносе саднице 2 до 3 на дужни метар а бразде су на растојању 1.5 м једна од друге. Могу се отворати ручно или машински , боље је да се то уради трактором са плугом јер је брже и јефтиније. У отворене бразде се саде саднице матичне биљке чији корен не би требало да се сече већ се цела маса корена освежи потапањем у раствор иловаче и говеђе балеге и након тога разноси по парцели и што пре затрпава у већ отворене бразде влажном и ситном земљом како би се избегло сушење корена. Стављене саднице се после затрпавања ситном земљом добро нагазе а након тога се цела бразда затрпава земљом и

добро нагази земља да се што боље сабије како би се корен што пре ухватио за земљу и повећао пријем засађених биљака. Неки произвођачи практикују да после првог затрпавања корена додају и минерално ђубриво, то није лоше а није ни добро ако се претера са количином може доћи до веће концентрације земљишног раствора и сушења корена, једноставно корен изгори и губици су велики. Ако се ово ђубрење изводи онда то треба да ради човек који има осећај за овај посао, да дода ђубриво онолико колико треба, ни превише ни премало, да малина нормално живи, расте и развија се.

Садни материјал који је на њиви у приколици или на земљи мора се заштитити неким асурама или влажном сламом да не би досло до исушивања корена у току дана од утицаја ветра и сунца, корен мора увек бити влажан како би пријем садница био максималан.

У пролеће после садње а пре кретања вегетације свака засађена садница се мора прекинути на дужину 20 см или на 2 до 3 видљива окца оштрим воћарским макама. Прекраћени део изнад 20 см се сакупи из целе парцеле, изнесе ван парцеле и запали да потпуно изгори.

Када нови изданци из земље избију у току вегетације и достигну висину до 20 см онда се и ти остављени делови садница одсеку до основе, сакупе, изнесу са парцеле и попале. На скраћеним деловима изданака где нису избили нови изданци из земље не врши се одсецање надземног дела већ се остави да расту ластари а цветови и плодови се уклоне пре зрења како би се избегло добијање садница из семена. Када се довољно развију нови изданци из тих садница онда се и они одсеку до земље, изнесу са парцеле и запале.

У току вегетације новоизбиле младе изданке треба штитити од корова и од болести, ако су матичњаци засновани на локалитетима где има срнеће дивљачи онда се морају заштитити од њих постављањем жичане ограде.

У добро негованом матичњаку после прве године по једној примњеној ожиљеној садници може се очекивати принос од 3 па чак и до 10 и 11 добро развијених садница.

У јесен сви добро развијени изданци се поваде водећи рачуна да се остави један део корена у земљи за развој изданака у наредној години а сви слабији се засецају до земље и не ваде се. Повађени изданци саднице могу се употребити за попуну празних места ако их има у матичњаку а ако их нема онда се могу искористити као саднице за заснивање нових засада.

По завршетку вађења терен у матичњаку се очисти од лишћа и одсечених изданака, сви ти остаци се пограбе и скупе на гомиле, изнесу из матичњака и спале. Са овим пословима се завршава једна производна година и ово је моменат када се планирају радови и агро мере у другој производној години у матичњаку у редовној производњи садница малине.

Производња садног материјала малине мора бити заснована на закону о производњи воћног садног материјала где је прописано све шта треба да се уради да би тај садни материјал одговарао квалитету о производњи воћног садног материјала.

Садни материјал у матичњацима малине прате тј. контролишу у току вегетације 2 до 3 пута ако треба и више искусни и стручни људи из ове области које за то одреди Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Воћарски стручњаци и стручњаци за заштиту прате развој садница у току вегетације, прописују одређене агро мере које треба извести да би тај садни материјал био произведен у складу са законом, а након прегледа у току вегетације и урађеним разним анализама на присуство патогена записником о контроли воћног садног материјала и својим потписом ако је све у реду гарантују да се такав садни материјал може пустити у производњу, у противном предлажу мере за уништење у складу са законом.

Дипл. инг. Драгољуб Драгојловић
